

Tööleht: KEELATUD KIRJANDUSE NIMEKIRI

Leia antud trükise keelamise põhjus ja kirjuta see lühidalt tabelisse!

Abiks on *Loo lugu* veebilehel otsing märksõna (*keelatud kirjandus, tsensuur*), aastaarvu, ajatelje või teema järgi!

Keelatud raamatu ilmumisaasta ja pealkiri	Keelamise põhjus
1535 Wanradt - Koelli katekismus	
1686 Tartukeelne Uus Testament	
1741 Esimene tartukeelne vennastekoguduse lauluraamat	
1806 Tarto maa rahwa Näddali-Leht	
1920 Oskar Luts „Nukitsamees“	
1936 Albert Kivikas „Nimed marmortahvil“	
1942 Marie Under „Mureliku suuga“	
1977 Zoja Voskressenskaja „Isa kirsipuu“	
1982 Heinrich Hoffmann „Kolumats“	

Arutelukaardid (gümnaasium)

Arutelukaart 1: Võim ja hirm

Küsimus: Mida kartis võim keelatud raamatute puhul kõige rohkem?

Arutelu suunavad mõtted:

Millist mõju võivad raamatud avaldada inimeste mõtlemisele?

Kas võim kartis rohkem teadmisi või inimesi, kes neid loevad?

Kuidas võivad raamatud ohustada totalitaarset süsteemi?

Lisaülesanne (soovi korral): Too näide ajaloost või filmist, kus raamat või idee oli võimule ohtlik.

Arutelukaart 2: Vaidlusi tekitavad raamatud täna

Küsimus: Kas tead mõnda raamatut või teemat, mis tekitab ka tänapäeval vaidlusi?

Arutelu suunavad mõtted:

Miks see raamat või teema on vastuoluline?

Kes võiks selle vastu olla ja miks?

Kas vaidlus on seotud moraali, poliitika, religiooni või identiteediga?

Lisaülesanne (soovi korral): Kas see raamat tuleks sinu arvates keelata, piirata või vabalt kättesaadavaks jätta? Põhjenda.

Arutelukaart 3: Keelamine ja ahvatlus

Küsimus: Kas teadmise keelamine teeb selle sinu arvates ahvatlevamaks? Miks?

Arutelu suunavad mõtted:

Miks inimesed tahavad sageli just seda, mis on keelatud?

Kas keelamine suurendab huvi või hoopis hirmu?

Kuidas mõjutab keelamine noori ja nende uudishimu?

Lisaülesanne (soovi korral): Too näide oma elust või ühiskonnast, kus keeld tekitas suuremat huvi.

Arutelukaart 4: Ühiskonna peegel

Küsimus: Mida ütleb keelatud raamatute ajalugu ühiskonna kohta?

Arutelu suunavad mõtted:

Mida näitab see, mida ühiskond keelab?

Kelle huve keelamine teenib?

Kas keelatud raamatud räägivad rohkem autoritest või keelajatest?

Lisaülesanne (soovi korral): Mõttele: milline ühiskond keelaks kõige vähem raamatuid ja miks?

Arutelukaart 5: Minevik ja tänapäev

Küsimus: Mille poolest erineb nõukogudeaegne tsensuur tänapäeva info piiramistest?

Arutelu suunavad mõtted:

Kes otsustas Nõukogude ajal, mida tohib lugeda ja avaldada?

Kas tänapäeval on info piiramine alati nähtav või võib see olla varjatud?

Kuidas mõjutab internet info kättesaadavust võrreldes varasemaga?

Lisaülesanne (soovi korral): Too üks konkreetne näide tänapäevast, kus infot on piiratud või eemaldatud, ja arutle, kas see on õigustatud.

Arutelukaart 6: Miks mäletada?

Küsimus: Miks on oluline mäletada ja rääkida keelatud kirjandusest ka tänapäeval?

Arutelu suunavad mõtted:

Mida aitab keelatud kirjanduse tundmine meil mõista ajaloo kohta?

Kuidas aitab see hinnata sõnavabaduse väärtust?

Mis võib juhtuda ühiskonnas, kus mineviku keelamisi unustatakse?

Lisaülesanne (soovi korral): Sõnasta üks põhjus, miks tulevased põlvkonnad peaksid teadma keelatud kirjanduse ajaloost.

Valikküsimustega arutelukaardid (9. klass)

KAART A

Mida kartis võim keelatud raamatute puhul kõige rohkem? - A) Et raamatud on liiga kallid - B) Et inimesed hakkavad iseseisvalt mõtlema - C) Et raamatud rikuvad keelt

Põhjendus (1–2 lauset): _____

KAART B

Milline raamat või teema tekitab ka tänapäeval vaidlusi? - A) Koolikohustus - B) Identiteedi, ajaloo või poliitikaga seotud teemad - C) Ilukirjandus üldiselt

Põhjendus: _____

KAART C

Kas teadmise keelamine teeb selle ahvatlevamaks? - A) Jah, keeld tekitab uudishimu - B) Ei, keeld vähendab huvi - C) Oleneb inimesest ja olukorrast

Põhjendus: _____

KAART D

Mida ütleb keelatud raamatute ajalugu ühiskonna kohta? - A) Ühiskond ei hooli lugemisest - B) Ühiskond kardab teatud ideid - C) Ühiskond keelab juhuslikult

Põhjendus: _____

KAART E

Mille poolest erineb Nõukogude-aegne tsensuur tänapäevasest? - A) Tänapäeval infot ei piirata - B) Varem kontrollis riik kõike rangelt - C) Varem oli rohkem raamatuid

Põhjendus: _____

KAART F

Miks on oluline rääkida keelatud kirjandusest ka täna? - A) See on eksamiks vajalik - B) See aitab mõista sõnavabaduse väärtust - C) See on ainult ajalooline teema

Põhjendus: _____